

Romano hangos

15 ^{Kč}

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICCE

ROČNÍK 21 • ČÍSLO 2 • VYŠLO 30. DUBNA 2019

zprávy

BORŠICE U BUCHLOVIC – Každý rok poslanec TOP 09 Dominik Feri navštěvuje svoje přátele na jižní Moravě. Letos se ale nevinná zábava zvrhla v napadení, ze kterého poslanec vyvázl s řezným poraněním zad. Feri popsal, že vyšel pouze před budovu na cigaretu, když za ním jeden ze skupinky mužů přišel a zeptal se ho, jestli je Feri. Následně jej začal mlátit pěstmi do obličeje. Jeden z útočníků, Vladimír Hromádka, známý jako člen extremistického hnutí Řád národu, odmítá rasový podtext svého útoku. Svědkové události ale hovoří o tom, že útočník doprovázel svůj pěstní útok rasistickými komentáři. Otec poslance Dominika Feriho pochází z Etiopie.

z obsahu

Téma čísla:

Extremismus

Tomáš Ščuka:

V naší společnosti chybí
lidskoprávní aktivismus

strana 3

Rodinná setkání Amaro Drom

Rozhovor o dětech
v náhradních rodinách

strana 5

O tom, jak ruská Romka dobyla Ameriku

Recenze knihy
od Barbory Antonové

strana 6

Extremismus je na vzestupu. Deset let po Vítkovu rány pořád pálí

V poslední dubnový čtvrtek se pod sochou sv. Václava v Praze sešli představitelé evropských krajně pravicových politických stran. Podpořit je přišlo okolo osmi set příznivců. Ruská média referovala o této události jako o 25 000 odpůrcích Evropské unie.

foto: Petr Zewlakk Vrabec

V posledních dnech se v komerčních médiích hovořilo o jakémisi poklesu množství žhářských útoků na bezbranné oběti. Zpráva se objevila zejména v souvislosti s připomínkou žhářského útoku ve Vítkově. Od této tragické události uběhlo již 10 let.

Všichni si to dobře pamatujeme. Ve večerních hodinách vhodili neona-

cisté tři zápalné láhve do domu, kde žila rodina s malou holčičkou. Jedna z těchto zápalných láhví trefila do místnosti, kde spala dvouletá Natálie. Právě ona – nevinné malé dítě, utrpěla popáleniny třetího a čtvrtého stupně na 80 procentech těla.

Tento hrůzostrašný útok extremistů vyvolal pouze kvůli Natáličinu stavu silné emoce. Následně pro-

běhla celá série demonstrací vyjadřujících pobouření napříč společností. Byli jsme svědky toho, jak se dosud neprobuzená občanská společnost otfřásla a ukázala, jak silná a pospolitá dokáže být. Smutným faktem zůstává, že ji musela probudit právě popálená dvouletá Natálka. Nebyla totiž jediná, kdo utrpěl do té doby zranění.

Natálka tíhu společenské nenávisti sama neunes

Ještě z 90. let si pamatujeme mnoho jiných rasově motivovaných trestných činů, které skončily úmrtím více než 30 lidí, jen kvůli jejich

Pokračování na str. 2

Slet fašistů v Praze aneb jak udělat z mouchy slona

Policie poměrně hrubě vytlačila protestující mladé lidi ze spodní části Václavského náměstí. Protestující se snažili píšťalkami a trumpetami přehlušit xenofobní kapelu Ortel.

foto: Petr Zewlakk Vrabec

Vzhledem k záměrům pořadatelů setkání nejvyšších evropských představitelů krajní pravice, lze výslednou akci posuzovat jako úplný propadák. V horní části Václavského náměstí se nejen podle novinářů z ČTK, ale i podle očitých svědků z řad novinářů a obyčejných chodců, nesešlo pod svatým Václavem víc než 600–800 příznivců protievropské ultrapravicové scény. Podle některých novinářů celá sešlost spíš připomínala žalostnou přehlídku duševně nemocných lidí. Někdo hajloval, jiní mávali vlajkami se skoro nicneříkajícími nápisy napsanými nordickými fonty, příznačným písmem pro neofašistickou a neonacistickou kulturu. Práci policie lze hodnotit s podivem. Stížnost na hajlujícího muže hanobícího uniformu Armády České republiky byla policií nakonec vy-

světlena jako prostá gestikulace neškodného opilce. Na druhé straně Václaváku protestovali mladí lidé pomocí píšťalek, trumpet a jiných hudebních nástrojů. Jejich cílem bylo vytvořit dostatečnou hladinu hluku, aby přehlušili předskokana evropských fašistických řečníků, xenofobní kapelu Ortel.

Nizozemský xenofob Geert Wilders a francouzská genetická fašistka Marine Le Penová pozvaní Tomiem Okamurou se stali dostatečným lákadlem pro necelou tisícovku labilních vyznavačů nenávisti. Celou událost pokrývala ruská státní média. Například úplně jinak než my v Romano hangos informovala o čtvrtčním dění ruská státní televize Rossiya. Redaktorka ruské televize Anastasija Popova

Pokračování na str. 3

zprávy

BRUSEL, BUDAPEŠŤ – Na sociálních sítích koluje protest romské komunity kvůli absenci romské vlajky mezi ostatními vlajkami na komunikačních platformách. Romská vlajka, na rozdíl od všech ostatních vlajek včetně vlajky LGBT, není k nalezení v žádné z knihoven tzv. emotikonů. Proti této skutečnosti vystoupilo Evropské centrum za práva Romů a ostatní romské organizace. „Věříme, že Emojis (pozn. tak se říká počítačem generovaným obrázkům na komunikačních platformách typu Whatsapp, Telegram nebo Messenger) by měly reflektovat společenství, která je používají. Romové jsou oficiálně uznáný národ a největší etnická menšina v Evropě s rostoucí účastí na sociálních sítích a obecně na internetu. Proč nejsme reprezentováni svojí vlajkou? Chceme změnu!“

LETY U PÍSKU – 12. května se v Letech u Písku uskuteční pietní akt, který pořádá Výbor pro odškodnění romského holocaustu v čele s Čeňkem Růžičkou. Zástupci výboru předají při této příležitosti Cenu za lidství organizaci Bader Philantropies, která se svými sponzorskými aktivitami významným způsobem podílí na zlepšení postavení Romů a dalších komunit v České republice. Ocenění převezme za Bader Philantropies Yechiel Bar-Chaim. Z Brna pojedí na místo autobus, který vypraví Muzeum romské kultury. Sraz proběhne v Brně 12. 5. před Muzeem romské kultury nejpozději v 7:30. Autobus odjíždí v 8 hodin.

ČESKÁ REPUBLIKA – Ministerstvo vnitra se letos chystá zaměřit na boj proti extremismu a na trestnou činnost na internetu. Pod větší kontrolou se ocitnou sociální sítě, které jsou těžištěm aktivit radikálů. Pro oběti či svědky trestné činnosti plánuje ministerstvo zavést elektronické trestní oznámení. Úřad to uvádí v Koncepci boje proti projevům extremismu a předsudečné nenávisti pro rok 2019, kterou má na konci dubna projednat vláda. Počet trestných činů s extremistickým podtextem loni oproti předchozímu roku mírně stoupl. Policie zaznamenala 179 takových skutků, v roce 2017 o 26 méně. Nejčastěji se extremisté dopouštěli trestného činu podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. Policisté loni řešili také 11 trestních oznámení souvisejících s obsahem konspiračních webů. Nejčastěji kvůli podezření na šíření poplašené zprávy, hanobení národa, rasy či jiné skupiny osob a podněcování k nenávisti proti skupině obyvatel.

Co přinese Válková?

Novou vládní zmocněnkyní pro lidská práva by se od 1. května měla stát bývalá ministryně spravedlnosti a nynější poslankyně za ANO Helena Válková. Do funkce ji navrhl premiér Andrej Babiš (ANO). O jmenování má v pondělí jednat vláda, která zmocněnce či zmocněnkyni jmenuje. Zjistila to ČTK. Válková informaci potvrdila.

Post vládního zmocněnce loni v červnu obnovil první Babišův kabinet. Do funkce pak jmenoval tehdejší náměstkyni úřadu vlády pro lidská práva Martinu Štěpánkovou. Ta se rozhodla ke konci března z pozice odejít. Post zmocněnce měly už dřívější vlády. Poprvé vznikl v roce 1998. Před Válkovou úřad zastávalo pět mužů a dvě ženy. Některé kabinety pak měly ministryni či ministra pro lidská práva.

Předsedkyně sněmovního petičního výboru Válková ČTK řekla, že se náplň funkce kryje s její činností ve Sněmovně. „Pan premiér mě požádal, abych mu pomohla, protože si to stáhnul pod sebe, a věcí, které se z toho generují, je hodně. On ví, že to tady v Poslanecké sněmovně děláme, tak si asi myslí, že to nedělám špatně,“ uvedla Válková.

Ve Sněmovně chce dál zůstat. „(Zmocněnec) není člen vlády, takže to není v kolizi s výkonem mandátu. Pokud je třeba pomoci vládě, tak ráda pomůžu,“ dodala. V případě jmenování by se Válková chtěla věnovat problematice práv dětí a seniorů, rovnosti žen a mužů, národnostním menšinám a sociálnímu začleňování. Součástí zmocněncovy agendy jsou pak i práva postižených, rovné šance pro všechny či problematika neziskových organizací. Dosud pod zmocněnkyni spadá i vládní agentura pro sociální začleňování. Válková by se pak měla stát také místopředsedkyní příslušných vládních rad, jímž předsedá premiér.

Vládní agentura pro sociální začleňování se ale k začátku příštího roku přesune z úřadu vlády na ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Součástí vládní sekce lidských práv, kterou bývalá zmocněnkyně a náměstkyně Štěpánková řídila, je vedle agentury odbor lidských práv a ochrany menšin a odbor rovnosti žen a mužů. I ten by se mohl podle informací ČTK přemístit. V minulosti už byl na ministerstvu práce. Pod vládní lidskoprávní sekci spadají vládní rady pro lidská práva, národnostní menšiny, záležitosti romské menšiny, rovnost žen a mužů a neziskové organizace či výbor pro zdravotně postižené.

Tiskový odbor Strakovy akademie ČTK už dřív přesunutí agentury potvrdil. Podle něj se tak naplňuje dlouhodobý záměr přičlenit odborné agendy pod jednotlivé resorty.

ČTK

Extremismus je na vzestupu. Deset let po Vítkovu...

Dokončení ze str. 1

romskému původu. Tehdy ale k žádným hromadným protestům nedocházelo. Právní stát byl ještě v plenkách, okatě zkorumpovaný a plný předsudků. Se skutkem úmrtí občana romské národnosti pracovala také jinak justice, potažmo soudy. Až do případu Natálky padaly za rasově motivované trestné činy velmi nízké tresty. Výjimečné tresty byly soudem uloženy až právě žhářům z Vítkova jako odstrašující příklad pro celou společnost. Věřím, že určitou část společnosti dovedl zmíněný útok žhářů k hlubokému zamyšlení a snad i přehodnocení povrchních negativních postojů.

Mrtvý Rom neexistuje

Nehledě na to, že náš právní stát je od té doby o něco zralejší a zkušenější, nedomnívám se však, že by došlo v posledním desetiletí k útlumu rasově motivovaných útoků vůči romské menšině. Jen jsou lépe zamaskované. Policie a justice z byrokratických důvodů nesmí při poskytování informací uvádět etnický původ pachatelů a obětí, proto častokrát rasově motivovaný trestný čin zůstává nespecifikován jako rasistický a navenek to z něj není ani patrné. Samozřejmě, pak jakákoliv podobná prohlášení postrádají konkrétní data a relevantní informace.

My, angažovaná část společnosti, ale dobře víme, že realita je jiná, než slyšíme v televizi a že extremismus ve společnosti stabilně narůstá. Případ zohavené malé Natálky z roku 2009 svoji roli neplní tak, jak česká justice zamýšlela. Je potřeba trestat každý rasově motivovaný čin stejně přísně. Na Vítkovský incident, přestože měl silný emoční náboj pro celou společnost, se postupně zapomíná, a tak bohužel žádnou generální prevenci v oblasti pravicového extremismu nevyvolal!

Zdravá a uvědomělá občanská společnost nesmí hrát pokryteckou hru s extremisty a s institucemi, které jim pod záminkou nemístné korektnosti dávají šanci zbavit se cejchu rasistických zrůd. Je potřeba zdůraznit, že násilí či podněcování nenávisti vůči jiné skupině osob nepředstavují pouze žhářské útoky. Má mnohem více forem, od verbálních útoků ve veřejném prostoru a v sociálních sítích, přes fyzické útoky a hromadné demonstrace představitelů ultrapravicového myšlení vzbuzující nenávist ve společnosti – a to nejen směrem k Romům, ale i směrem k etnickým Čechům, jejichž mysl není otrávená násilím a nenávistí.

Hajlující muž na Václavském náměstí nedostal od policie ani napomenutí. Údajně se jednalo o neutrální gesto neškodného opilce. **foto: Youtube**

Místo upozornění rovnou zabítí

V posledních letech můžeme pozorovat zajímavou změnu, která se stává pravidelností. Kdo dříve napadal Romy? V minulosti se vždy z větší míry jednalo o příslušníky a sympatizanty holohlavých neonacistických hnutí, lidově zvané “skinheads”. Nyní jsme ale svědky skutečnosti, kdy strážníci městské policie pacifikují v zatecké hospodě mladíka romského původu pro jeho nevhodné verbální urážky hostů tak, že na místě umře! O rok později na chomutovském sídlišti dojde ke střelbě jen proto, že souseda vzbudí hluk pod okny. Namísto slovního upozornění, že je večerní klid a nemůže spát, vyšel ze zbraní ven a několikrát střelil muže romské národnosti, který zraněním podlehl. Zkusme si všichni uvědomit, jaké myšlenky řídí takové “strážníky” či souseda. Domnívám se, s ohledem na současné společenské klima, že útočníci jednali s domněnkou, že konají společenské dobro. Tito pomatení “hrdinové” zřejmě nejen svůj osobní pocit viny, ale i trestní zodpovědnost za své činy tlumili pocitem, že konají správně, protože objekty jejich násilí jsou právě

Romové! Důvodem pro to je fakt, že ve společnosti se stále opakují prokleté formule, že Romové jsou “parazitě štítící se práce, příživníci se na sociálním systému, kteří neposílají své děti do škol”. Přestože druhá světová válka už dávno skončila, nacistická okupace lidské mysli pokračuje dál! To je ten problém. Dovedu si představit, že v tomto nekonečně se opakujícím hanobení a zobecňování můžeme pak my Romové bez rozdílu být považováni běžnými občany za škůdce a parazity.

Ryba vždy smrdí od hlavy

Ostatně pohled na romskou menšinu se radikálně změnil i v nejvyšších patrech české politiky. Veřejné popírání holocaustu či podněcování nenávisti od nejvyšších představitelů moci, včetně prezidenta republiky a jeho okolí, v podobě buď záměrné lhovosti nebo jedovatých poznámek, je extrémní přeměnou chování a postojů vůči českým Romům od konce druhé světové války. Zprava doleva se pak naši političtí reprezentanti ani hlasitě a veřejně nás Romů nezastanou. Přitom také využíváme pravidelně své volební právo jako aktivní občané této země. Kladu si otázku, koho pak máme v budoucnu volit?

Romové, takovou zlou skutečnost nelze přehlížet! Ba naopak, je třeba stavět se k ní čelem. Za mě osobně jsou proto jakékoliv zavádějící výroky o poklesu násilí vůči Romům (být' založených jen na žhářských útocích) nebezpečné, neboť neřeší příčinu nebezpečí a umožňují šíření nenávisti, v níž denně musíme žít. Svojí nečinností bráníme změně. Bez našeho aktivního občanského postoje může vzniknout falešná víra, že mezi Romy a majoritou je vše v pořádku. Bohužel to tak ani zdaleka není!

Tomáš Ščuka

Slet fašistů v Praze aneb jak udělat z mouchy slona

Dokončení ze str. 1

Redaktorka ruské státní televize Rossija zpovídá nizozemského fašistu Geerta Wilderse, který pak byl v hlavních zprávách označen jako spořádaný euroskeptik usilující o zrušení evropské tyranie. **foto: Youtube**

v euforickém nadšení pobíhala mezi neofašisty a označovala je za euroskeptiky, kteří získávají čím dál tím větší podporu mezi lidmi. Redaktoři armádního informačního portálu Zvezda zašli ještě dál, když zveřejnili informaci o tom, že na Václaváku se sešlo přibližně dvacet pět tisíc příznivců evropské pravice.

Způsob, jakým ruská média přeručují fakta o takovém setkání, jas-

ně ukazuje, že v nejvyšším zájmu ruského státu je nabourat Evropskou unii a zničit demokracii v Evropě. Ruská propaganda zaměřená proti demokracii, proti Evropské unii a tedy i proti všemu, co přináší do České republiky blahobyt, rozvoj a kulturní rozmanitost, v poslední době velmi posílila. Romové, musíme si uvědomit, že současná ruská politika je víc než nepřátelská. Možná si to Rusko neuvědomu-

je, ale svým postojem může podpořit ve společnosti proces, který povede k legitimizaci protiromských nálad. Romové, dávejte si pozor na tzv. dezinformační média. Dezinformační média poznáte tak, že na jejich stránkách uvidíte například fašisty označované za euroskeptiky a snahu rozvalit evropskou civilizaci vydávanou za návrat demokracie do Evropy.

Sabir Agalarov
foto: youtube

V naší společnosti chybí lidskoprávní aktivismus

Velmi často si kladu otázku, do jaké míry jsme v této zemi demokratická pospolitost? Demokratická vláda lidu totiž funguje na společenských hodnotách, které nás mají spojoval. Tyto hodnoty, na nichž byly postaveny vyspělé demokratické země, slouží jako směr a inspirace pro ostatní společenství.

Téměř denně jsme v našem prostředí svědky pošlapávání lidských práv a lidské důstojnosti. Jsme lhostejní k nespravedlnostem kolem nás a raději tyto věci přehlízíme. Politická kultura rok od roku klesá a každý zainteresovaný sleduje jen své zájmy. Výroky politiků, volební programy či prohlášení politických stran ovládl marketing a jeho následný kalkul k získání přízně sympatizantů. To, co jsme v 90. letech slyšeli od politiků velmi zřídka, právě pro přítomnost určité kultury v politice, je dnes veřejností žádané a vyhrává! Tradiční politické subjekty se pohybují na hraně své existence. Naopak přicházejí nová uskupení a hnutí s lacinou rétorikou vzbuzující pozornost mezi občany. Ta už nelpí na jednotlivých politikách vedoucích ke zlepšení školství, zdravotnictví, důchodové reformy apod. To se coby reálná politika věcí veřejných pro lepší život nás všech jaksí upozaďuje.

Dnes má u politiků mnohem větší úspěch populismus, extremismus, anticiganismus a další radikální projevy zosobňující nulovou toleranci k dodržování lidských

práv. Základní lidská práva každého z nás nejsou pro tvorbu politik tématicky atraktivní. V tomto společenském klimatu totiž nepřinášejí politikům žádné body. V tom horším případě jim v konkurenci s ostatními soupeři spíše škodí. Stačí se podívat na volební preference „prolidskoprávních“ těles. Jejich veřejné zesměšňování z nejvyšších pater našich politických představitelů pak jen symbolizuje beznaděj na změnu společenské atmosféry.

Ač to prozatím jako domácnosti a jednotlivci nepociťujeme na vlastní kůži, může pro nás tento odklon od tradiční demokratické politiky pro lid znamenat hrozby v podobě šíření nenávisti ve společnosti a intoleranci k základním lidským hodnotám. Je nasnadě, abychom i my jako občané tyto možné hrozby vnímali a nepřehlíželi! Lidskoprávní aktivismus by měl být přítomen

v každém demokratickém uspořádání. Jako aktivní občané bychom se neměli spoléhat jen na nositele zákonodárné a výkonné moci. Občanská společnost má v rozhodných chvílích obrovský význam i moc. To nám sdělují i dějiny jednotlivých národů. Nebojme se jí společně všichni jako občané této země využít a vyjádřit tak nesouhlas se stavem věcí veřejných.

V budoucích volbách také důsledněji přemýšlejme nad tím, koho jako voliči podpoříme. Volby jsou přece nástroj demokracie dostupný pro nás všechny! Využijeme svůj volební hlas zodpovědněji a svědomitěji. Vždy si totiž stěžujeme, když už je po všem, ba co víc, v dalších volbách rozhodujeme v obdobném duchu. Jako bychom si žádnou změnu nepřáli a byli se všim spokojeni.

Osud této země je i v našich rukou. **Tomáš Ščuka**

komentář

Technologie dovolené svobody

SABIR AGALAROV A KAREL HOLOMEK

Svět, ve kterém žijeme, je svobodný jenom na oko. Ve skutečnosti jsme vždy a všude pod neustálým dohledem a naše svobody jsou pečlivě zvažovány, nadávkovány a nakonec povoleny. Je tomu tak z jednoho prostého důvodu. Česká společnost vyšla ze stínu Sovětského svazu jen jednou nohou, druhá je stále uvízlá v žumpě dějin. Existuje pro to mnoho důkazů. Stačí se podívat, kdo nám tady vládne a jakým způsobem zachází s mocí. Rovněž je třeba si připomenout, že každý systém je udržován svými příběhy, a to jak konstruktivními, tak i destruktivními.

Jedním z takových funkčních a udržovaných destruktivních vyprávění současnosti je příběh o „špatných Romech“. Tento příběh přináší hmatatelnou výhodu ve formě moci a peněz různým skupinám. Existuje ve skryté nebo otevřené formě již mnoho století. Je to tedy pečlivě udržovaný příběh, výnosný a také velmi nebezpečný. Poměrně nedávno se zhmotnil vyvražděním devadesátipět procent původních českých Romů. Podobným destruktivním příběhem byl i příběh o Židech, který ve stejné době vyvrcholil nacistickým zátahem v podobě hrůzostrašného usmrcení šesti miliónů lidí této národnosti. Od té doby si ale Židé narozdíl od Romů vytvořili svůj vlastní stát, v němž je důraz na bezpečnost nejvyšší prioritou. Z tohoto pohledu jsou Romové ve srovnání se Židy stále velmi zranitelní, neboť jejich osud silně závisí na příběhu, který o nich majorita vytvoří a zahrne do svých médií. Proto je dominantní příběh o Romech ve společnosti destruktivní a mediální obraz vesměs negativní.

Majoritou manipulují mistři formování názoru

Občané často „svoje“ názory čerpají z médií, a ta názorově utvářejí lidé, kteří je vlastní. Například Romano hangos je takové jaké je právě proto, že jeho vydavatel Karel Holomek je nositelem demokratických hodnot. Mladá fronta dnes vydává svůj neověřený, manipulativní obsah právě proto, že její současný majitel Andrej Babiš je nečestný manipulátor. Redaktoři myšlenky svých šéfů v sobě zpracovávají, kompostují a podle principu autocenzury přetavují v obsah svých médií. Za to pobírají výplatu, na které jsou závislí. Když mluvíme o negativním obrazu Romů v médiích nebo o tom, že populární filmy a seriály jen opakují existující stereotypy o Romech, jen materializujeme záměr tvůrců těchto obsahů. Tichá nenávisť využívá kulturní substrát, v němž jsou Romové považováni za špatnost.

Romové mají co dělat, aby svůj obraz napravili

Nedávno se mi do rukou dostala asi dva roky stará publikace vědeckého časopisu Foreign Affairs, kde je rozsáhlá studie s názvem Cikáni, kočovníci a zloději: Výzkum reprezentace Romů v americké televizi 70. let. Tato studie prokazuje, že způsob, jakým byli zobrazováni Romové od sedmdesátých let v televizi, má skutečný dopad na milion amerických občanů romské národnosti. Generace, která v současnosti ovlivňuje dění na americkém trhu práce, podvědomě spojuje romské muže s násilným a agresivním chováním. Takové vnímání Romů samozřejmě má vliv na významné oblasti jejich života jako je zaměstnání, pronájem nemovitostí, pronájem aut, získání úvěrů a hypoték. Romské ženy díky americké televizní výchově spojuje majorita s mystikou, prostitucí a naivní romantikou. Vnímání Romů jako podvodníků ovlivňuje jejich podnikatelskou aktivitu a také způsobuje přehnané sledování Romů v obchodních centrech. Studie tedy prokazuje viktimizaci (pozn. od slova victim – oběť) Romů, kterou zapříčinilo televizní zobrazování romské menšiny v době, kdy televize byla nejsledovanějším médiem. Jaký názor na Romy mají mladší americké generace, to zatím nevíme. Víme ale moc dobře, jak to chodí tady, v Čechách a na Moravě.

Romům k získání úcty chybí stát, diplomacie a jaderné zbraně

Romové nemají svůj stát, nemají svoje jaderné zbraně, a proto nemají takový respekt jako vůdce Severní Koreje, kterému dávají červený kobelec v Rusku. I prezident Trump s ním jedná jako rovný s rovným. Romové mají jenom sebe a určitou část společnosti, která s nimi sympatizuje. Právě proto se nikdy nesmíme přestat nutit do studia a do práce. Romové musí utvářet svůj vlastní obraz a tento obraz musí odpovídat skutečnosti. Stejně jako existují špatní a dobří Češi, Američané, Rusové a Židé, existují špatní a dobří Romové.

Na závěr vám chci předat vzkaz od pana Karla Holomka: Lidé, kteří mě znají, vědí, že jsem vždy byl konzistentní a vždy se držel dobré společnosti, to je takové, která prosazuje principy demokracie. Tou dobrou společností může být dobrý člověk, který je i dobrým občanem. Upre Roma!

Chcete přispívat na naše anketní stránky?
Ozvěte se šéfredaktorovi na romanohangos@gmail.com

www.romea.cz informační portál o světě Romů

Moje Velikonoce

Vzpomínám, jak jsem jako dítě se svými sourozenci slavila tyto křesťanské svátky. Doma jsme barvili vajíčka, pomáhali připravovat stůl, vybírali, jaké šaty si obléčeme a nejvíce ze všeho jsme čekali na příchod babičky, dědečka a ostatních členů rodiny. Vždy se nás sešla celá rodina, i když jsme bydleli v malém pokoji. Babička obzvlášť chtěla, abychom se sešli všichni, uměla organizovat a dokázala bavit celou rodinu.

Druhý den Velikonoc jsme se sešli zase všichni u babičky v kuchyni. Babička měla vždy stůl plný jídla, ze kterého se všichni dosyta najedli. Vládla atmosféra, na kterou do dnešní chvíle ráda vzpomínám. I když jsem byla ještě malá holka. Ráda jsem poslouchala jejich rozhovory o Bohu, zvycích a taky o problémech některých z rodiny. Babiččin a dědův dům byl uklizený a voněl po sladkém a smaženém. Napekla totiž už den předem hromady koláčů. Slova při přípitku se ujal vždy děda, který měl v naší rodině velkou úctu. Během dne nás děda a táta polili trochou studené vody, u toho nám přáli hlavně zdraví a štěstí. No a pak nás se jme-
lím přišli pozdravit naši bratrance, oblečení v bílé košili. Bylo jich hodně a my s holkami jsme se chodily všude možné schovávat. Byla to zábava.

Dnešní připomínka a svátek Velikonoc už není to, co bývalo. Dnes jsou tyto svátky o utrácení peněz a oslavy něčeho, co se netýká Ježíše Krista a jeho utrpení. Obchodní centra mají otevřeno a lákají lidi na velikonoční otevírací dobu a slevy. Restaurace ve městech zase lákají svým veliko-
nočním menu. Připravuji se velikonoční jarmarky, kde je spousta prodávajících. A o půstu ani nemluví.

Velikonoce jsou svátky umučení a vzkříšení. Abychom se zamysleli a dokázali se ztišit nad touto myšlenkou a historickou událostí. Už jenom samotná představa utrpení Ježíše Krista by měla vzbudit v lidech velký smutek a citění s ním. Mladá generace ani neví, proč se Velikonoce slaví.

Podstatou Velikonoc byla pro nás sešlost rodiny. Dnes rodiny nedrží spolu, jsou rozhádání, rozvedení, utrpení. Nebo už ti, co rodinu drželi pohromadě, zemřeli. V naší rodině babička s dědou už nejsou mezi námi a Velikonoce slavíme tím, že vzpomínáme.

Veronika Kačová

Miri Patrad'i

Leperav, sar somas čhajori, sar mire pheñenca the phralenca l'ikerahas kada devleskero inepos. Khere farbinahas o jandre, kerahas o skamind, kidahas peske, save viganas uraha, the nekbuter so rado dikahas, ehas kada, hoj užarahas, sar avela e baba the o papus the aver džene khatar amari famil'ija. Mind'ar avle savore džene khatar famil'ija, he te bešahas andre cikñori cimra. E baba kamelas, hoj pes savore te kidas, džanelas amen savoren te bavinel.

Dujto d'ives pre Patrad'i pes savore arakhl'am ke baba andre kuchña. La baba ehas pherdo skamind chaben, savestar sako chalas. Ehas šukar nalada, pre savi ži andro adad'ives rado leperav. He te somas mek cikñi čhajori. Rado šunavas lengero vakeriben pal o Del, palo sikhli'pen the tiž palo problemi le dženge khatar amari famil'ija. La babakro the le papuskro kher ehas pratimen, the pachinelas kodoj pal o gule the pražindo. Pekl'as imar jekh d'ives sigeder pherdo šinga. O lava phenelas o papus, saves ehas andre famil'ija bari pat'iv. Maškar koda d'ives pre amende o papus the o dad čhivkernas pañi, the vinšinenas amenge sast'ipen the bacht. No, the pal'is avile o bratranca, urde andro parne gada, ehas pherdo, the amen o čhaja pes všadzi phirahas te garuvel. Ehas oda pheras.

Adad'iveskero leperipen pre Patrad'i imar nane kajsi, savi ehas. Adad'ives pes kada inepos lel pal kada, hoj o manuša rozčhivkeren o love, the l'ikeren vareso, so nane jekhetane le Devloreha the leskro pharipen. O sklepi hine phundrade the cirden le manušen, hoj te avel peske vareso te cinel khatar slevi. O restauraciji andro fora hinke cirden pro patrad'iskero chaben. Keren pes avri o jarmarki pre Patrad'i, kaj ehin pherdo džene, so bikenaven. The pal o postos añi nadav duma.

E Patrad'i ehin inepos pal o meriben the astaripen. Pal kada, hoj amen te gondolinas the avas ciche, perdal kada leperiben the historicko ačhiben. Imar korkoro leperiben, sar o Ježišis cerpinelas, bi andre amende majinlas te l'ikerel baro pharipen, the te čujinas leha. O terne džene añi nadžanen, pal soske ehin e Patrad'i.

Čačipen andre Patrad'i ehas, hoj ehas jekhetane e famil'ija. Adad'ives peha o manuša na l'ikeren, hine halasimen, rozvedimen, strapimen. Abo kole, so la famil'ija l'ikerenas jekhetane, imar mule. Andre amari famil'ija imar e baba the o papus nane maškar amende, the e Patrad'i l'ikeras kavka, hoj leperas.

Veronika Kačová

Vakeren romanes

e Patrad'i	Velikonoce
Bari rat	Velká noc
O Roma pat'an le Devles.	Romové věří v Boha.
L'ikeren peskere sokaša.	Dodržují své zvyky.
Baro paraščovin	Velký pátek
Parno sombat	Bílá sobota
Kurkeste ušt'il'as o Ježišis andalo meriben.	

V neděli vstal Ježíš z mrtvých.
Pondzelkone džas le čhajen te landžarel. V ponděli jdeme mrskat dívky.
Chudaha jandre, the čepo thard'i.

Dostaneme vajíčka a také trošku pálenky.
O manuša mulatinen. Lidé slaví.
Chan, pijen, khelen the gi'aven peskere famel'ijenca.

Jí, pijí, tancují a zpívají se svými rodinami.
Oda amaro šukar sokašis. To je náš krásný obyčej.

Janko Horváth

Blíží se festival Khamoro. Zahrají Fanfare Ciocarlia, dechovka i jazz

Rumunskou dechovku Fanfare Ciocarlia, cimbálovou kapelu Ivana Heráka, gypsy jazz i španělské flamenco přiveze do Prahy mezinárodní romský festival Khamoro. Hudební vystoupení doplní vernisáže, divadelní představení a literární čtení. Tradiční součástí je průvod romských umělců centrem Prahy naplánovaný na 31. května. Letošní jednadva-
cátý ročník festivalu se uskuteční od 26. května do 1. června.

Festival zahájí slovenská kapela Igor Kmeťo & Band a čeští Lače Manuša a Gipsy Suno. „Letošní Khamoro je důkazem, že romská hudba je nesmírně rozmanitá, těší nás, že na festivalu vystoupí jak české romské kapely, tak světové

hvězdy,“ uvedl producent festivalu Džemil Silajdžić.

Houslista Herák a jeho cimbálová kapela vystoupí 30. května a 1. června. Svou tvorbu divákům naposledy představili začátkem dubna v rámci oslav Mezinárodního dne Romů. Světoznámá Fanfare Ciocarlia, která je charakteristická svým energických rychlým zvukem, zahraje v poslední květnový a první červnový den. Tradiční balkánskou dechovku kombinuje se známými rockovými a filmovými melodiemi.

Žánr gypsy jazzu bude zastupovat nizozemské uskupení Hot Club d'Europe, ve kterém hraje slavný romský kytarista Paulus Schäfer. Gismo Graf Trio, kterému dal jméno jeho zakladatel, pětadvacetiletý

německý kytarista, kombinuje gypsy swing například s vlivy bossa novy. Romské flamenco nabídne taneční a hudební vystoupení ansámblu 3000... DeSCencias složeného z členů romských rodin ze Sevilly.

Zahrají také maďarští Romengo se španělským kytaristou Juanem De Lerida a ruští Ehali Cygane. Komorní orchestr Romale Camerata má v repertoáru skladby baroka, židovských autorů i romské písně. Program festivalu je na jeho webu. Khamoro (Slunce) je podle pořadatelů největším festivalem profesionálních romských hudebníků na světě. Praha ho hostí od roku 1999. V posledních letech akci ročně navštíví zhruba 10 000 lidí.

ČTK
foto: Sabir Agalarov

,Lakatoš je cikán zku*venej.' Kometa bude pykat za rasistické urážky libereckého útočníka

Tvrdý trest čeká obhájce extraligového titulu Kometu Brno za rasistické urážky na adresu libereckého útočníka Dominika Lakatoše ve třetím semifinále play off v Brně, které Liberec právě díky Lakatošově asistenci v oslabení vyhrál.

Ve druhé třetině se Lakatoš pustil do útočníka Komety Leoše Čermáka a po vzájemné potyčce s kapitánem domácího týmu začali brněnští fanoušci na útočníka Liber-

ce pořvávat pokřiky Cikáne! a Lakatoš je cikán zku*venej.

Celým incidentem už se zabývá disciplinární komise soutěže a vedení Komety očekává tvrdý trest.

„Naprosto se od toho distancujeme, zcela natvrdo. Nikdo z Komety ani z hráčů toto počínání neschvaluje. Očekávám, že tento incident vedení soutěže v čele s Pepou Řezníčkem řešit bude,“ uvedl pro server isport.cz majitel a trenér

Komety Libor Zábanský.

„Takové věci se musí řešit razantně, na stadiony ani nikam jít nemapatří. Přijmeme jakýkoli trest a odvolávat se nebudeme. Na klubu to řešíme od rána, s režií, se všemi lidmi. Bohužel, stalo se, nám nezbyvá než věřit, že se takových faulů někteří fanoušci už nedopustí. My v klubu učiníme všechny nezbytné kroky, které tomu mohou zabránit,“ dodal. Lidovky.cz

Rodinná setkání Amaro Drom – Naše cesta

Projekt, kde se scházejí rodiny s dětmi a společně se zajímavými lektory a hosty obohacují svůj život o znalosti z romské kultury, historie a další. Je to také prostor, jak najít tu „svou cestu“ a podpořit v dětech jejich kořeny a identitu. Projekt založily tři silné ženy, o kterých se v rozhovoru s jednou z nich, Pavlou Pokornou, dozvíte více.

Vzpomenete si na vaše první setkání v Amaro Drom? Jaké bylo a co vás přivedlo k tomuto projektu?

Hezký den, na své první setkání v rámci tohoto projektu si dobře pamatuji. Šlo o celodenní setkání rodin s přijatými dětmi s romskými kořeny v roce 2008. Tenkrát jsem ještě nebyla v roli spolurealizátorky setkání, ale v roli dobrovolnice na dětském programu. Setkání mě natolik nadchlo, že jsem se poté akci tohoto projektu již účastnila pravidelně a po skončení studia sociální práce jsem šla studovat ještě romistiku. Chtěla jsem se dozvědět více o bohatství romské kultury, historii atd., abych to mohla v rámci projektu dále předávat rodinám. Okouzila mě přátelská a otevřená atmosféra setkání a viděla jsem v jejich realizaci pro rodiny opravdu hluboký smysl. Projekt založila v roce 2005 má kolegyně Martina Vančáková pod názvem Naše romské dítě. U zrodu projektu byly tenkrát také Petra Margita Gelbart a Jana Frantíková. Všechny tři přijaly do rodin děti s romskými kořeny. Martina s Janou působily navíc v té době v oblasti náhradní rodinné péče také profesně, Martina jako psycholožka a Jana jako sociální pracovnice. Co je přivedlo k myšlence zrealizovat tento projekt by tedy byla otázka spíše na ně, ale myslím, že k realizaci tohoto projektu je tehdy vedly jak jejich odborné znalosti a zkušenosti, tak i osobní důvody a potřeby, které vnímaly, že jejich rodiny mají.

Pro koho jsou tato setkání a co je jejich cílem? Popřípadě kolik rodin s dětmi se na ně hlásí?

Setkání jsou určená především pro rodiny, které přijaly do péče a do svých srdcí děti s romskými kořeny. Jsme v kontaktu jak s osvojitelskými, tak s pěstounskými rodinami, ale na setkání čas od času přicházejí také lidé, kteří přijetí dítěte s romskými kořeny teprve zvažují nebo čekají, až budou ke konkrétnímu dítěti vytipováni úřadem. Dobrou přípravu na náhradní rodičovství považují za velmi důležitou, a tak jsou tito lidé na našich setkáních velmi vítáni.

Náhradní rodiče, kteří jsou zapojeni do našeho projektu, jsou většinou z majoritní společnosti a hledají cesty, jak svým přijatým dětem přiblížit jejich kořeny a relevantní informace o etniku, ze kterého pocházejí. I to, odkud pocházíme, kdo byli naši předci, jakého byli etnika a národnosti je totiž součástí identity každého z nás. Pevná a zdravá identita je pro náš život velice důležitá, ukotvuje nás ve světě, můžeme dále růst a budovat si zdravé sebevědomí, být v životě šťastní. V rámci projektu se snažíme rodinám zprostředkovávat relevantní informace o romské kultuře, nabídnout jim možnost seznámit se s osobnostmi z řad Romů, ale také vytvořit

bezpečné místo, kde se mohou rodiny vzájemně potkávat a sdílet spolu své radosti i starosti. Každá rodina je jiná, hledá svou vlastní cestu. Věřím, že všichni milující rodiče hledají takovou cestu, o které se domnívají, že bude pro jejich děti nejlepší. Na setkáních se podporujeme v hledání těchto cest, nepředkládáme žádnou jedinou správnou, a proto také projekt Naše romské dítě nyní již nese podnázev Amaro Drom, tedy v překladu Naše cesta. Zájem o projekt je velký. Je to dáno především asi tím, že je svým zaměřením, rozsahem i kontinuitou v České republice poměrně ojedinělý. Rozhodli jsme se proto také pro velký zájem v letošním roce připravit hned dva turnusy letního pobytu pro rodiny, abychom jeho program a atmosféru mohli dopřát více zájemcům.

Řekla bych, že to musí být velká zodpovědnost, všechno naplánovat, aby vše mělo smysl a dobře fungovalo. Co všechno tahle práce obnáší?

Jde o celoroční úsilí několika lidí, našeho malého týmu, které pak vyústí zejména v realizaci celodenního dubnového setkání k příležitosti oslav Mezinárodního dne Romů a týdenního letního pobytu. Časově nejnáročnější je určitě příprava těchto setkání pro rodiny – vymyslíme program, oslovujeme lektory a hosty, vytváříme pozvánky, komunikujeme se zájemci o program, zajišťujeme materiál a mnoho dalších organizačních záležitostí jako jsou například pronájmy prostor apod. Během celého roku se na nás mohou individuálně obracet rodiny i zájemci o náhradní rodinnou péči na e-mailu: romske.dite@seznam.cz a součástí projektu je i uzavřená facebooková skupina, kde jsou průběžně zveřejňovány aktuality ze světa Romů.

V současné době tvoří tým tohoto projektu čtyři lidé – jeho zakladatelka Martina Vančáková, etnomuzikoložka s romskými kořeny Petra Margita Gelbart, která sice žije trvale v USA, ale na letní pobyty za námi pravidelně přijíždí, ředitelka pořádající organizace Centrum pěstounských rodin Vlasta Neckářová a má maličkost.

„V rámci projektu se snažíme rodinám zprostředkovávat relevantní informace o romské kultuře, nabídnout jim možnost seznámit se osobnostmi z řad Romů, ale také vytvořit bezpečné místo, kde se mohou rodiny vzájemně potkávat a sdílet spolu své radosti i starosti.“

Vzpomenete si na nějaký ročník, který pro vás byl jedinečný, nezapomenutelný?

Každý ročník je pro mě nezapomenutelný. Vždy se podle mě zatím povedlo vytvořit jedinečnou atmosféru, utkvěla nám v hlavě vždy nějaká romská písnička, kterou jsme si ještě několik týdnů po skonče-

ní akce pobrukovali, vznikla nová přátelství, vytvořili jsme si zážitky, ke kterým se ve vzpomínkách s úsměvem vracíme, vzpomínáme na lektory a hosty, kteří za námi přijeli. Myslím si, že i zdánlivé maličkosti, které se na našich akcích odehrají, ať již jde o setkání s určitými lidmi nebo třeba i jen dobře mířenou pochvalu, mohou být později, v těžších chvílích, když si na ně účastníci vzpomenu, velmi podpůrné a někdy mohou také pomoci bořit mýty a stereotypy o Romech. Vzpomínám si teď například na konkrétní příběh, kdy dívka, která má bratry s romskými kořeny, svým spolužákům, kteří ji záměrně konfrontovali s negativními stereotypy o Romech, odpověděla, že ona zná například zase Romku, která vystudovala Harvard. Tou ženou s romskými kořeny, která vystudovala Harvard, je Petra Margita Gelbart, se kterou se dívka seznámila na našem letním pobytu.

Jaká je podpora zvenčí pro tato setkání, kdo vám pomáhá?

Projekt vznikl ve Středisku náhradní rodinné péče, pod kterým byl také dlouhou dobu realizován. Od roku 2017 se na realizaci programu začalo podílet i Centrum pěstounských rodin z Hradce Králové, pod jehož záštitou funguje projekt nyní. Podporou je pro nás ale také účast všech lektorů a hostů a spolupráce se spřátelenými organizacemi, kterým bychom tímto rádi poděkovali. Za všechny můžeme uvést například organizace Slovo 21, Ara Art či Muzeum romské kultury a opakovanou spolupráci se členy kapely Terne Čhave nebo zpěvačkou Veronikou Kačovou.

Kolik setkání už proběhlo a co ještě chystáte?

Setkání se uskutečňují pravidelně od roku 2005. Některé roky byl „jen“ letní pobyt, většinou se ale uskutečnila alespoň dvě setkání do roka. Vnímáme, že zájem i potřeba ze strany účastníků setkání tu je, a proto věříme, že se nám podaří zrealizovat ještě mnoho dalších setkání. Máme také nápady, jak projekt dále rozvíjet, jen na to zatím bohužel nemáme vzhledem k našim dalším aktivitám kapacitu.

Znáte ještě jiné organizace, které mají podobná setkání pro rodiny s dětmi?

O existenci podobného projektu v současné době nevím. V loňském roce jsem v rámci bakalářské práce na romistice po podobných projektech pátrala a objevila jsem většinou jen jednorázová školení pro pěstouny či odborníky v oblasti náhradní rodinné péče. Podle mých informací byl jediný obdobný projekt realizován před lety v Ostravě pod názvem Romské dítě v náhradní rodině pod vedením PhDr. Jarmily Valouškové. V současné době se již tento projekt v Ostravě ale nerealizuje. Naše romské dítě – Amaro Drom je tak v současnosti, pokud vím, v českém prostředí opravdu unikátním projektem.

Jaký byl letošní program, co nabízeli a jak jste se bavili?

Letošní rok již proběhlo celodenní setkání k příležitosti oslav Mezinárodního dne Romů. Moc jsme si ho s rodinami užili, hráli jsme rodinnou hru zaměřenou na romské realie, přivítali jsme mezi námi zpěvačku Eriku Fečovou, spolu s jejím kytarovým doprovodem Antonínem Vodrážkou a o identitě a zdravém sebevědomí jsme debatovali s ředitelem organizace Ara Art Davidem Tišerem a speciální pedagogkou Jitkou Hatinovou. Program byl opravdu pestrý, věřím, že každý si z něj pro sebe něco odnesl.

Obdobně pestrý, i když obsáhlejší, program plánujeme také na srpnové pobyty rodin v Krkonoších, kam se už několik let díky skvělému zázemí penzionu Krakonošovo zátíší rádi vracíme. Na podzim letošního roku bychom poté ještě rádi zorganizovali společný výlet rodin do Muzea romské kultury v Brně.

Děkuji Vám za Váš čas a příjemný rozhovor. Chtěla byste něco vzkázat na závěr?

Chtěla bych poděkovat všem, díky kterým se projekt může již roky realizovat a rozvíjet a kteří přispívají k jeho neopakovatelné atmosféře, tedy zakladatelkám projektu, jeho realizátorům, donátorům, lektorům a hostům a v neposlední řadě také účastníkům našich setkání. Pokud rozhovor bude číst někdo, kdo zvažuje přijetí dítěte s romskými kořeny do rodiny, nebo má zájem se do našeho projektu zapojit, či se o něm alespoň dozvědět více, může nás kontaktovat na e-mailové adrese romske.dite@seznam.cz.

rozhovor vedla Veronika Kačová

Kamav te jel učitel’is

Tosara ušťav andre škola,
rado kodoj phirav,
rado šunav la učitelka,
lakro hlasos,
sar amenca del duma.

E učitel’ka hiňi šukar džuvľi,
uči, saňi, belava jakha la hin,
muršore hin andre late zakamade.

Jekhvar mandar e učitel’ka phučľas,
so kames te kerel,
sar džaha avri khatar e škola, Mišku?
Me kamav te kerel ajsi buťi sar Tumen,
kamav te kerel učitel’is.

Kerava mange bari škola,
he sikhľarava me le čhavoren,
čechiko čhib, he romaňi čhib,
oda hin miro cilos,
džanav, hoj me oda dokerava.

Dikhav, Mišku, hoj sal god’aver,
me tuke paťav,
jekhvar kađaj terđoha tu andre klasa,
he sikhľareha le čhavoren,
paťav oleske.

Chci být učitelem

Ráno vstávám do školy,
řád tam chodím,
řád poslouchám učitelku,
její hlas,
jak k nám hovoří,
spisovně českým jazykem.

Učitelka je krásná ženská,
vysoká, štíhlá, s modrýma očima,
kluci jsou do ní zamilovaní.

Jednou se moje učitelka zeptala,
co budeš dělat,
když vyjdeš ze základní školy, Mišo?
Chci dělat takovou práci jako Vy,
chci být učitelem.

Udělám si vysokou školu,
ano, budu i já učit děti,
český jazyk, ale i romský jazyk,
to je můj cíl,
vím, že to dokážu.

Vidím, Mišo, že jsi chytrý,
já ti věřím,
jednou ve třídě budeš stát ty
a budeš učit děti,
věřím tomu.

Eva Kropiwnická (Karviná)

Je třeba se bát?

Každý člověk ve svém životě zažil nebo zažívá radost i obavy. My Romové, víc než ostatní národy, zažíváme každým dnem obavy a strach o osud svých rodin.

Již od narození Romové pociťují od svého okolí nevraživost, podezírání a předsudky. Ty se vlečou po staletí a je velmi těžké se z toho vymanit, je to jako začarovaný kruh. Neustále musíme dokazovat, že nejsme tací zlí, jak si to představují ostatní, vnější svět. Milosrdný stvořitel stvořil i nás, Romy, k obrazu svému. Každý člověk má právo žít beze strachu, zažít to svoje štěstí na této zemi. Pracovat a žít podle svých pravidel.

Okolní svět nám není příliš nakloněn. Neustále jsme terčem útoků a násilí, podívejme se do Francie, kde lidé šli trestat Romy, že jim kradou děti. V Bulharsku propuklo ve městě Gabrovo protiromské povstání, gádžové napadli romské obyvatele, pálili jejich domy a vyhnali je pryč z města.

Kdo jim dal, těm všem rádoby ochráncům bílé rasy, právo tak zacházet s Romy?

Jsme národem bez vlastního státu. Romové žijí po celém světě, celou svou planetu považujeme za svůj domov a nikdo nemá právo nám ho brát. Jedinou naší velkou chybou je naše roztržitěnost, to, že nedržíme při sobě. Toho využívají a zneužívají naši nepřátelé, kteří rozsévají zlo a nepokoj.

Proto držíme při sobě, buďme k sobě dobří jako chleba, jinak NEVYHRAJEME ANI ČLOVĚČE, NEZLOB SE!

Jan Horváth

Barbora Antonová: O tom, jak ruská Romka dobyla Ameriku

foto: Archiv Oksany Marafiotiové

...tak zní podtitul knihy Oksany Marafiotiové *Žij tam, kde jsou písně*. Téma knihy však mnohem přesněji vyjadřuje původní název *American Gypsy: A Memoir*, který je víceznačnější, protože v sobě sdružuje etnicitu i bohémství, kulturu i životní styl. Dodatek „paměti“ pak s lehkou ironií odkazuje na memoárové spisy významných státníků. Není to však vůbec od věci – autorka vypráví o svém životě, ale prostřednictvím vlastních zážitků současně popisuje politické a společenské zvraty konce dvacátého století ve dvou zcela odlišných částech světa – ve skomírajícím Sovětském svazu a v idealizovaných Spojených státech.

Oksana Marafiotiová svůj příběh předkládá jednoduchou formou, která vychází z tradice romské slovesnosti, z vypravěčství, ústního předávání příběhů. U čtení máme pocit, že nasloucháme autorčinu vyprávění o vlastním životě, s odbočkami do minulosti její široké rodiny a starých i nových přátel. Střípky osobních událostí se postupně skládají do větších obrazů, jež nakonec vytvoří velkou mozaiku toho, čemu říkáme historie.

Prostřednictvím skvěle vypointovaných mikropříběhů pronikneme do života romských umělců v Sovětském svazu, kdy se živelná romantičnost plná vášně, lásky, krve a pomsty, jako vystřižená z románů devatenáctého století, mísí se sovětskou každodenností, k níž patřil nedostatek běžného zboží, otevřené pohrdání neruskými národy a taky touha po skutečné svobodě, jejímž matoucím symbolem byla americká popkultura.

Ústředními postavami vyprávění jsou vedle samotné autorky její rodiče, zejména otec, hrdý a nespoutaný umělec, který je přesvědčen, že Amerika na něho a jeho talent čeká s otevřenou náručí. Velmi brzy se ukáže, že realita je úplně jiná než barvotiskový obrázek z hudebních klipů a rodinu čeká tvrdý boj o důstojné přežití, jaký čeká na mnoho migrantů. Vyprávění v sobě nese i zárodky psychologického románu, kdy dospívající

dívka musí najít sama sebe v úplně novém prostředí, pokouší se vyrovnat s rozchodem rodičů a snaží se vydobýt respekt svého otce.

Stejně jako u živých ústních vyprávění autorka střídá perspektivy, chvíli jako dospělá žena a umělkyně s nadhledem vzpomíná na svůj život, v další chvíli však jako by promlouvala ústy dospívající dívky, v následujícím odstavci hledí na svět očima svého otce a dědečka, prožívá pocity své matky a babiček...

Oksana Marafiotiová velmi poutavě pracuje s jazykem, v knize se objeví výrazy v ruštině, arménštině, romštině i v komolené přistěhovalecké angličtině. (Tady je na místě ocenit výkon překladatelky, které se podařilo převést do češtiny

„komunikační“ humor i napětí mezi jednotlivými jazyky.)

Knih *Žij tam, kde jsou písně* nepochybně u spousty čtenářů vyvolá touhu dozvědět se více o tradici romských kočovných souborů v Rusku, o romských rituálech a pověrách, o okultismu a exorcismu, ale snad podnítí i hlubší úvahy o tom, co definuje člověka: jeho původ? zvyky? kultura? jazyk? Možná jsou to věci zcela zásadní a důležité, možná však jde jen o lehkou nápovědu při hledání odpovědi na otázku „kdo vlastně jsem?“.

„...*jestli i pak budu pořád nezměněná, nenalezená, bude to nejspíš proto, že jsem se sama sobě nikdy neztratila. A to by mi úplně stačilo.*“

Barbora Antonová

Oksana Marafiotiová, *Žij tam, kde jsou písně*. Triton 2019. Překlad Karolina Ryvolová.

Ministerstvo vnitra nemusí vyřadit Národní demokracii ze zpráv o extremismu

Krajně pravicová Národní demokracie (ND) nemá nárok na vyřazení ze zpráv o extremismu a na omluvu od ministerstva vnitra. Žalobu strany dnes nepravomocně zamítl soud. ND tvrdí, že zastává demokratické hodnoty a že ji zařazení mezi extremisty silně poškozuje a může v její neprospěch ovlivnit jak veřejné mínění, tak výsledky voleb.

Strana v žalobě požadovala, aby vnitro ze zpráv o extremismu za rok 2015 a první pololetí 2016 odstranilo veškeré zmínky o ní. Navíc se domáhala veřejné omluvy za poškození pověsti, kterou mělo ministerstvo vyvěsit po dobu 15 dní na svém webu. Mimo jiné zdůrazňovala, že je legální registrovanou politickou stranou.

Podle soudkyně pražského městského soudu Zuzany Čížkové však k zásahu do pověsti strany nedošlo. „Primárním cílem a účelem těchto zpráv nebylo dehonestovat žalobce (ND),“ konstatovala při odůvodnění verdiktu. Upozornila, že vnitro ve zprávách vychází z podkladů poskytnutých jinými subjekty, konkrétně policií a bezpečnostními složkami. „Ministerstvo vnitra tyto podklady zpracovalo, zesumarizovalo a zestručnilo,“ řekla s tím, že veřejnou prezentaci těchto faktů – tedy zveřejnění zpráv na ministerstevském webu – pokládá za přiměřenou.

Šibenice, které se objevily na demonstraci Národní demokracie proti imigraci, proti kvótám a za vystoupení z EU 1. července 2015 v Praze.

foto: Facebook

ND sebe samu definuje jako „konzervativní a vlasteneckou“ a také „nacionalisticky orientovanou politickou stranu s úkolem zachovat a rozvíjet národ“. Vnitro však zastává názor, že strana naplňuje znaky, podle nichž ji lze do zpráv o extremismu zařadit. Národní demokracii zmínilo jako pravicovou extremistickou skupinu i v aktuální zprávě o projevech extremismu za rok 2018, a to jako hlavní subjekt pravicově extremistické scény společně s Dělnickou stranou sociální spravedlnosti.

Ministerstvo ve zprávě za loňský rok uvedlo, že oba subjekty nepředstavují přímé ohrožení demokracie a že absence konkrétního politického programu a „jakýchkoli odbor-

níků na škále tvořivé lidské činnosti“ vedla k totálnímu propadu obou stran v říjnových komunálních volbách. Předseda ND Adam B. Bartoš opakovaně stanul před trestním soudem. Nejprve dostal roční podmínku za protizidovský text, který zanechal u pomníčku zavražděné Anežky Hružové v Polné na Jihlavsku, později ještě dvouletou podmínku za vydávání protizidovských knih, článků a komentářů a za antisemitské, protimigrantské a protiislámské projevy.

Adama Bartoše pozval v roce 2013 na ceremoniál předávání státních vyznamenání prezident Miloš Zeman, který tehdy nepozval dva rektory či většinu bývalých premiérů. **ČTK**

Vyjádřit odpor proti antisemitismu přišly do Valdštejnské zahrady zhruba dvě stovky lidí

Ve Valdštejnské zahradě patřící Senátu se sešli lidé, kteří chtěli vyjádřit svůj odpor proti antisemitismu a upozornit na jeho nebezpečí. Kolem dvou stovek lidí se předtím zúčastnilo Pochodu dobré vůle, který prošel centrem Prahy přes někdejší židovskou čtvrť. Doprovázeli ho lidé s izraelskými vlajkami a muži troubící na šofar, nástroj ze zvířecího rohu používaný při židovských slavnostních příležitostech. V senátní zahradě pak promluvalo několik řečníků, kteří upozorňovali na rostoucí antisemitské nálady. Předseda Senátu Jaroslav Kubera (ODS) i někteří další kritizovali UNESCO za jeho postoje k památkám v Jeruzalémě.

Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) před třemi lety totiž přijala rezoluci k památkám ve východním Jeruzalémě, kterou navrhly arabské země a která podle Izraele opomíjí tisíceletý vztah Židů k Jeruzalému. Pro-

stor u Zdi nářků, což je nejvýznamnější židovská památka, je v rezoluci označen arabským názvem a hebrejský je v závorce.

„Všechny nenávisné projevy spojuje stejná míra nekulturnosti, nenávisti a cynické snahy získávat politické body. Jsme svědky nárůstu antisemitismu, jaký nemá od konce druhé světové války obdoby,“ uvedl dnes Kubera. Evropa se podle něj vrací k hledání vnitřního nepřítele, k hledání toho, kdo může za všechny potíže. „My nesmíme dopustit, aby to byli opět Židé nebo stát Izrael, kdo to odskáče,“ řekl.

„Není možné, aby se kulturní instituce, které jsme si vytvořili pro ochranu světového dědictví, vydaly cestou netolerance, politického boje, náboženského nátlaku a především zamlčování dějin. Obchodování se základními hodnotami, jejich relativizace, je nebezpečná. Braňme se tomu,“ řekl v náraze na postoje UNESCO. **foto: Samanovdoupe**

Izraelský velvyslanec Daniel Meron poděkoval České republice, že její Parlament přijal nedávno definici antisemitismu, kterou doporučuje Mezinárodní aliance pro připomínání holokaustu. Představen byl příběh Hany Sternlichtové, která přežila Osvětim a našla nový život v Izraeli. Dnes ve Valdštejnské zahradě převzala čestné občanství rodného města Holíc. Akci Kulturou proti antisemitismu pořádá od roku 2004 česká pobočka Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém.

Říkají, že od prvního ročníku stále narůstá nepřátelská propaganda namířená proti Židům. „Považujeme za alarmující, že Židé se dnes, po více než 70 letech od holokaustu, v řadě zemí Evropy již opět necítí bezpeční,“ řekl za organizátory Mojmir Kallus. Má za to, že právě křesťané by měli být vždy mezi prvními, kteří se ozvou, kdykoli se objeví protizidovské předsudky. **ČTK**

foto: Samanovdoupe

Či džanes

Či tu džanes, hoj te kames te jel
lačo manuš, ta tu mušines
pes but te sikhľarel, te šunel
la da, he le dades,
le savoren, so tuke kamen lačhes.

Či tu džanes, sar varekana
dživenas tiri daj o dad,
e phuri daj, o phuro dad,
či tu phirehas pro prazňini
ke phuri daj, he ko phuro dad.

Či tuke vakerenas, sar varekana
pes dživelas, hoj ehas pharo dživipen,
hoj jekhe čarestar,
he jekhe marestar
čaľile buter džene.

Či tu džanes, hoj amen kamenas
te asimľinel, te bisteras,
kaj sam Roma, te bisteras
pre romaňi čhib, pre amari kultura.

Či tu džanes, hoj o Roma
hin pal calo svetos,
najbuter Roma hin andre Francija,
he o Španělsko.

Jestli víš

Jestli víš, že chceš-li být
lepším člověkem, tak se musíš
hodně učit, poslouchat
matku a otce,
a všechny, co ti přejí jen to nejlepší.

Jestli víš, jak kdysi
žili tvoji rodiče a prarodiče,
jestli si chodil na prázdniny
k prarodičům.

Jestli ti povídali, jak se kdysi žilo,
že se jedlo z jedné misky,
a jedním bočnickem chleba
se podělilo vícero lidí.

Jestli víš, že nás chtěli asimilovat,
abychom zapomněli,
že jsme Romové, bychom zapomněli
na romský jazyk a naši kulturu.

Jestli víš, že Romové jsou
po celém světě.
Nejvíce Romů je ve Francii
a Španělsku.

Eva Kropiwnická (Karviná)

Kampel te daral?

Sako manuš andro peskero dživipen predžidľas loš the dar. Amen, o Roma, buter sar aver nacija, predžidľivas sako dľives dar pal peskeri fajta.

Imar kana avel pre luma o Rom, dikhel avrendar nalačhipen. Oda džal amenca calo dživipen, šela berša u hin baro pharo olestar pes te vimentinel. Mindig musaj te sikhavas avrenge, hoj nasam ajse nalače, sar peske duminen aver manuša. O baro Del kerdľas the amen, le Romen, ko peskero čitro. Sako manuš kamel te dživel bije dar, te predživel e bacht pre kadi phuv. Te kerel buťi u te dživel sar jov kamel.

E luma amen nakamel. Mindig sam marde, dikhen andre Francija, odoj gele te marel le Romen o gadže, hoj čoren lengere čhavoren. Andre Bulgaria bariľas baro rasismus the mariben prekal Roma andro foros Gabrovo, o gadže le Romenge labarnas o khera, the tradle len avri andalo foros.

Ko diľnas zor ole manušenge, hoj avka te maren le Romen?

Sam nacija bijo peskero them, o Roma dživen pro calo svetos, cali adi phuv hin amari daj u ňikas nane pravos la amenge te lel. Amari jekh bari bibacht hin, hoj na chudas paš peste, naľikeras jekh avres. Asan o manuša, so amen nakamen, bičhaven pre amende ča bibacht the dar.

Vaš oda chudas paš peste, avas kija peste lače sar maro, pre aver sera NAKHELAHA AVRI AŇI MORE, MA RUŠ!

Jan Horváth

O Roma vakeren
pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.
www.romove.cz

Volné vstupy do výstav
7. 4. Volný vstup k zahájení Týdne romské kultury
18. 5. Mezinárodní den muzeí a galerií
8. 6. Ghettofest

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena. Z uvedených akcí bude pořizen fotografický a audiovizuální záznam. Materiál může být zveřejněn.

Otevírací doba
Úterý–Pátek 10–18h
Neděle 10–18h

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bratislavská 67, 602 00 Brno
+420 775 407 065
media@rommuz.cz
facebook.com/muzeum.romske.kultury
instagram.com/muzeumromskekultury

duben – červen 2019

rommuz.cz

stálá expozice

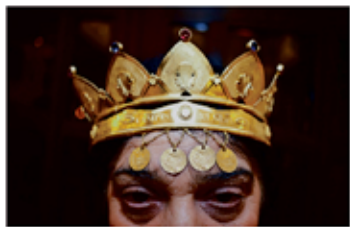
Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě na e-mailu: lektor@rommuz.cz nebo tel.: +420 545 214 419.

přechodné výstavy

15. 3. – 14. 4. 2019

Lucia Sekerková Bláhová: Ženy prodávající naději

Výstava a stejnojmenná kniha shrnují několikaletou práci dvou slovenských autorek, fotografky Lucie Sekerkové Bláhové a etnoložky Ivany Šusterové. Čtyři roky sledovaly život a práci většiny několika generací ze skupin olašských Romů v dnešní Bukurešti (Rumunsko) a blízkém okolí. Pronikly do světa této poměrně uzavřené skupiny žen a vytvořily tak obraz některých současných forem věštění a magie. Zachytily modernizaci tohoto jevu, kde se starodávné prolná s moderním, iracionální s praktickým, magické rituály se skvělým marketingem. Projekt je příspěvkem k současné dokumentární fotografii.

Externí kurátor: Tomáš Pospěch

Doprovodný program k výstavě:

9. 4. 17h přednáška etnoložky Ivany Šusterové „Vrajitoare – kto sú ženy ponúkajúce veštenie a mágiu? (z výskumu medzi Olašskými vešticami v Bukurešti)“ (akce v rámci Týdne romské kultury)

8. 5. 2019 – 3. 5. 2020

Lavutara: Cestami romských muzikantů a jejich písní

Vernisáž: 7. 5. 17h

Od šlechtických dvorů, venkovských muzik, městských kaváren až po prestižní světová pódia jsou Romové světu známi jako hudebníci, neboli lavutara. Hudba Romů je akademická i neškolená, oficiální i spontánní, instrumentální i zpívaná, domácí i virtuózní – ale přes fascinující rozmanitost jejich podob, žánrů a druhů pro ni zůstává již po staletí charakteristické, jak nezastupitelně a neodlučitelně provází běžný i světeční život. Romové skrze hudbu poznávají svět a svět skrze hudbu poznává Romy. Výstavní projekt Muzea romské kultury vzniká ve spolupráci s desítkami hudebníků, organizátorů hudebního života, výrobců a opravářů hudebních nástrojů a dalších pamětníků. Představuje hudbu Romů jako živou kulturu z perspektivy jejich aktérů na základě lokálního výzkumu sledujícího několik významných hudebních rodin, ve kterých se předává hudební řemeslo z generace na generaci.

Kurátoři: Matyáš Dlab, Anna Babjárová, Gejza Horváth, Zbyněk Andrš

Doprovodný program k výstavě:

Hudební léto v Muzeu romské kultury – série koncertů (7. 5., 30. 5., 8. 6.), začátek vždy v 19h
18. 5. 18h komentovaná prohlídka s kurátorem, výtvarná dílna – tvorba hudebních nástrojů v rámci Brněnské muzejní noci
30. 5. 17h komentovaná prohlídka s kurátorem, koncert během festivalu Meeting Brno
8. 6. 19h komentovaná prohlídka s kurátorem, koncert během akce Ghettofest

30. 5. – 20. 6. 2019

Andrej Pešta: Mire svety / Světy Andreje Pešty

Praha, vernisáž: 29. 5. 2019 17:30h

Prezentace výstav v rámci světového festivalu Khamoro, Galerie Novoměstské radnice

veřejné akce

8.–12. 4. 2019

Týden romské kultury

8. 4. 15h zahájení průvodem vypraveného od Muzea romské kultury
9. 4. 17h přednáška etnoložky Ivany Šusterové „Vrajitoare - kto sú ženy ponúkajúce veštenie a mágiu? (z výskumu medzi Olašskými vešticami v Bukurešti)“
12. 4. 20:30h křest knihy Amendar. Pohled do světa romských osobností a koncert Moniky Bagárové v Kabinetu Múz

8. 4. 2019 17h

Mezinárodní den Romů, Praha, Divadlo Archa

NGO market – workshop pro děti – výroba autorské knížky z fotografií A. Pešty a omalovánky, v rámci galavečera křest knihy Amendar

24. 4. 2019 16–20h

Kames kerka? / Chceš kérku?

Café In The Ghetto, Brno, Bratislavská 65
Tetovací workshop v rámci Brno Art Week 2019

12. 5. 2019

Pietní akt v Letech u Písku

Vzpomínka na oběti protektorátního tzv. cikánského tábora v Letech.

18. 5. 2019

Brněnská muzejní noc

Celobrněnská akce otevřených dveří muzeí a galerií. Program najdete na www.rommuz.cz a www.brnenskamuzejninoc.cz. Koncert, výtvarné dílny pro děti, komentované prohlídky, ochutnávka romských jídel. Vstup zdarma.

8. 6. 2019

Ghettofest

Skejtový workshop s Lukášem Daňkem, www.ghettofest.cz

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

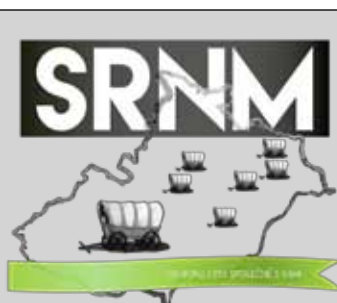
1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%
žádosti o inzerci na: holomkova@srnm.cz

Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky

Vážení čtenáři, pokud jste dostali tyto noviny do schránky, pravděpodobně zpracováváme vaše osobní údaje (jméno, adresa) za účelem doručování těchto novin. Pokud nesouhlasíte s tímto zpracováním, napište nám na srnm@srnm.cz a my vás z databáze vyřadíme.

Adresa redakce
Romano hangos
a Společenství
Romů
na Moravě

Bratislavská 65a,
Brno 602 00
tel.: 545 246 673
www.srnm.cz

číslo účtu:
230 0066 1977/2010

